

ALABÁN PÉTER

Három évtized távlatában – Szegénység és társadalmi egyenlőtlenségek az ózdi munkáskolóniákon a rendszerváltozás után

A gyári társadalom fennállása alatt mindig voltak félig integrált, vagy dezintegrált csoportok, ám ők a kisebbséget alkották. A gyár bezárása után azonban már az utóbbiak kerültek többségbe, ami új léthelyzeteket alakított ki és új alkalmazkodási stratégiákat követelt meg: például fekete- és szürkemunka, alkalmi munka, megélhetési lopás, külföldi munkavállalás. Az egykori acélgyári kolónián lakók közös identitástudattal rendelkező, jól meghatározható lokális közösségei felbomlottak, s megindult e városrészek, az egykori bányász- és munkáskolóniák pusztulása. A bezárt üzemek, munkaterületek, a mai város összeérő gettósodó periferiái, az ipari körzet közeli és távolabbi falvai már látványukban is a sivárságra és a pusztulásra utalnak.

A fénykorában mintegy 14 ezer dolgozót foglalkoztató Ózdi Kohászati Üzemek (ÓKÜ) leállása, több részre szakadása, részleges privatizációja a város helyzetét alapjaiban rengette meg, ami minden területen érezhető volt. A város mellett annak peremkörzete és vidéke is hasonló helyzetbe került, fejlődésük megállt, új lehetőségek kevés helyen adódtak. Milyen változásokkal járt mindez? Hogyan jelent meg és vált elterjedté a mélyszegénység, a depriváció és ennek milyen hatásai lettek az elkövetkező évekre és az ezredfordulóra lokális szinten? Az alapfogalmak és a főbb kérdések tisztázásán túl a nemzetközi és hazai szakirodalom újabb és korszerűbb kutatásaira épülő műveit egyaránt felhasználtam, illetve törekedtem – a korábbiaktól eltérő módon – olyan új típusú vizuális források bevonására is, mint a fotó és a film. A magyarországi kohászat egykori fellegrárának számító Ózd város esetében mind dokumentumfilmek, mind fényképek tekintetében különösen gazdag forrásanyag áll rendelkezésre, azonban ezek feldolgozása eddig nem történt meg.